

Noor Asharaf

Assistant Professor (Guest Faculty)

Dept. of Persian, MMHAPU, PATNA

Email: ashrafjnu@gmail.com

E-Content

Sem-1, Paper code: 102

Persian (M A)

Topic: Isfahan, Nisf Jahan

اصفهان شهری باستانی در مرکز ایران است. این شهر مرکز استان اصفهان و نیز مرکز شهرستان اصفهان است. اصفهان، سومین شهر پهناور و پر جمعیت ایران پس از تهران و مشهد است. شهر اصفهان از روزگاران کهن تا کنون به نامهای: آبادانا، آصفهان، اسباهان، اسپهان، اسپاتنا، اسپادنا، اسپاهان، آسپدان، اسپدانه، اسپهان، اسپینر، اسفاهان، اسفهان، اسباهان، اصبهان، اصبده، اصفدانه، اصفاهان، اصفهان، اصفهانک، انزان، بسفاهان، جی، دارالیهودی، رشورجی، سپاهان، سپانه، شهرستان، صفاهان، صفاهون، گابا، گایبان، گایبه، گبی، گی، نصف جهان و یهودیه سرشناس بوده است.

بنای اصفهان را به طهمورث، سومین پادشاه از سلسله پیشدادیان نسبت داده اند و اصفهان در تاریخ قدیم به نام (گی) در پارس علیا معرفی گردیده و این شهر محل تفتطه رهای عمده و اقامتگاه سلطنتی پادشاهان هخامنشی بوده است. استرابون جغرافیدان یونانی در 2000 سال قبل، از اصفهان به عنوان مرکز کشور ایران نام برد. مسلمانان این شهر را (جی) و در طول تاریخ به نام های اسپاهان یا شهر سواران و همچنین صفاهان و صفاهون گفته شده. در عهد اشکانیان اصفهان مرکز و پایتخت یکی از ایالت های وسیعی بود که تحت فرمان ملوک اشکانی قرار داشت. در دوره ساسانیان، اصفهان محل سکونت و قلمرو و نفوذ "اسپوهران" یا اعضای هفت خانواده بزرگ ایرانی که مشاغل عمده و مناسب سلطنتی در اختیار داشتند. ورود اسلام و گسترش آن و تاثیر عمیق فرهنگ اسلامی در زیر بنای ساخت شهر اصفهان و وجود هنرمندان ایرانی باعث گردید تا یکی از زیباترین شهرهای مذهبی جهان که در آن نموده های فرهنگی با ارزش از جمله مساجد و مناره ها و مدارس علمیه بود، شکل بگیرد.

در دوره دیالمه، صاحب بن عباد که مردی کریم و فاضل بود، اصفهان را به مرکز علم و ادب و هنر تبدیل کرد و فضلا و دانشمندان را به آنجا کشاند، در همان زمان بود که بارویی با بیست و یک هزار گام به دور اصفهان ساخته شد. در دوران سلجوقیان آبادانی اصفهان با ساخت مساجد، کوشک‌ها، باغستان‌ها و عمارت‌های باشکوه رونق گرفت و مرکزیت یافت. آرامگاه ملک‌شاه و سلطان سنجر و خواجه نظام‌الملک از آثار تاریخی این دوره در شهر اصفهان می‌باشد. یکی از قدیمی‌ترین شهرهای اصفهان شهر گز در ۱۰ کیلومتری اصفهان است، یکی از آثار مهم باقی‌مانده در این شهر مسجد جامع شهر مربوط به دوره سلجوقیان است.

در سال ۱۰۰۶ هجری قمری شاه عباس صفوی پایتخت صفویه را از قزوین به اصفهان منتقل کرد. در دوران صفویان وقتی اصفهان به عنوان پایتخت انتخاب شد. عصر صفوی، عصر کمال و شکوفایی نبوغ معماری و شهرسازی در ایران است. هنرمندان شهر جلفای آذربایجان اوج شکوه معماری ایران را در اصفهان به نمایش گذاشتند. زیباترین و باشکوه‌ترین آثار معماری ایران در همین دوره، توسط معماران خلاق و هنرمندی چون محمدرضا و علی اکبر اصفهانی آفریده شد. اصفهان در مرکز امپراتوری صفوی قرار داشت و نسبت به قزوین به خراسان نزدیک تر بود. موقعیت جغرافیایی این شهر موجب افزایش سرعت عکس‌العمل شاه در مقابل تهدیدات ازبکان و عثمانیان بود. شاه عباس بدون ایجاد تغییرات عمده در بخش قدیمی شهر، بخش‌های جدیدی را به آن افزود. میدان نقش جهان، دولتخانه و خیابان چهارباغ در کنار بخش‌های قدیمی شهر ساخته شدند. تعداد کاخ‌ها، مساجد و کاروانسراها به دستور شاهان افزایش پیدا کردند. وجود معماران و هنرمندان چیره دست در آن دوران طلایی اصفهان، این شهر را تبدیل به زیباترین شهر تمدن اسلامی کرد. اگر سفری به اصفهان داشته باشید و از این شهر به دقت دیدن کنید متوجه می‌شوید که اصفهان قدیم و جدید از هم جدا نیستند و آثار کهن و مدرن با یکدیگر پیوندی همیشگی دارند. مکان‌های دیدنی اصفهان بسیار زیاد است.